

Dobronić je već u početku stvaranja postavio svoj credo: nastaviti prekinute puteve Lisinskoga novim sredstvima i tako stvoriti nacionalni stil. On postaje fanatik te ideje i osvjetljuje je ne samo teoretskim i polemičkim člancima nego i svojim umjetničkim djelima. Na cijelom svom stvaralačkom putu ostaje on dosljedan, ne obazirući se na smjerove koji su se pomalo udaljili od njegovih principa. Od revolucionara postao je s vremenom suvremeni muzičar, doživljavajući sudbinu svih novatora, novim tekovinama. Dobronić je bio uvjeren da je put kojim je koje nove generacije dostignu, usvoje njihove ideje, zaodjenu ih on pošao ispravan i da vodi našu glazbu njezinom jedinom cilju. Neumorno je stvarao djelo za djelom, ogledavši se na svim područjima muzičkog stvaralaštva, od male popjevke do velikih simfonijskih i scenskih djela, od minijaturnih kompozicija intimne lirike do onih dramatskog izražaja.

Najčešća okosnica njegovih djela je narodna pjesma ili bilo koji njezin motiv. Oko nje raspleće tkivo svoje mašte, kojom je harmonijski i instrumentalno obrađuje.

Mišljenje o Dobronićevim kompozicijama je različito, ali će mnoge od njih sigurno ući u našu muzičku literaturu kao trajna vrijednost. To je u prvom redu kompozicija »Jelšonski tonci«, što se osniva na specifičnom plesno-muzičkom folkloru njegova rodnog mjesta Jelese.

Na kraju treba posebno istaći Dobronićevu ulogu i njezino značenje za hrvatsku glazbu.

Započeo je svoje djelovanje u vrijeme kada je Zagreb još bio u glazbenom pogledu predgrađe Beča, kada su naše muzičke prilike bile još sasvim nesređene i kada je diletantizam kočio svaki rad i napredak. Ideali Iliraca bili su tada već zaboravljeni, prvenstveno zbog društvenih i političkih prilika, a i zbog negativnog utjecaja Zajčeva »talijanskog baroka«. Pojava Antuna Dobronića u takvim okolnostima i njegov posve određni pogled na pravac, kojim treba da krene hrvatska glazba, bio je od odsudne važnosti za dalji razvitak naše muzičke kulture.

Jasmina Juračić

Politički i umjetnički
KNJIŽARICA

6989

069

3

Pjesma srodnih duša (op. 15.).

U početku zakucalo je nujno jedno Srce, koje se tiho i neopazeno provlačilo kroz jednolični život:

Andante mesto, quasi largo.

Viola.

Srce se to od bola lomilo, dok se nije trglo, proplamsalo i zasjalo
Iskrom živom:

Allegro giovinile e quasi improviso.

Violino II.

A kad se mala Iskra dosta nakrijesila, nenadano vrcne natrag u Srce, u svoj prazvor.

Sada se tek iz Srca izvi pjesma vječnog Mira, koja se tiho i duboko rasplinu

Osamljena Iskra tada pojačanom novom snagom nepromišljeno zavrluda svijetom, dok se pod dalekom i dubokom moći svoga Prazvoru ne uobličí u prava bivstvo ono—iskonsku Ljubav.

Andantino appassionato.

Violino I.

I tako se silnim porivom Života ujediniše srodne duše. Ali i Iskra i Ljubav digloše se brzo i nad sam Život, digloše se u daleke visine vječnih Ideala, dok se izmoreno malo Srce iz sve to jasnijeg ugagjaja, postepeno ne izgubi u dubokoj vječnoj uspomeni

Ant. Dobronić.

ANTUN DOBRONIĆ

SKLADATELJ

1878 — 1955.

IZLOZBA

U POVODU 100. OBLJETNICE ROĐENJA
OD 13. XII 1978. DO 30. I 1979.

DRUŠTVO HRVATSKIH SKLADATELJA
POVIJESNI MUZEJ HRVATSKE
ZAGREB, MATOŠEVA 9

»Dobronić je... postigao artistski nivo, koji ga znatno izdiže iznad njegovih prethodnika, ali je svojim beskompromisnim stavom odviše naglo i radikalno otišao novim putem, koji je za našu sredinu (ali samo za nju) značio revoluciju.«

(Dr P. Markovac »Zvuk« 1933. br. 7)

Politička, ekonomska i društvena strujanja u Hrvatskoj na prijelazu i u prvim decenijama XX stoljeća ostavila su dubok trag u kulturnom razvoju, a to se naročito odrazilo u radu i stvaranju naših umjetnika. Među muzičarima, koji su duboko osjetili svu snažnu dinamiku narodnog osjećaja i izražaja, posebno mjesto zauzima Antun Dobronić jedna od istaknutijih ličnosti čitavog pokreta nove hrvatske kompozitorske generacije, koja je u narodnoj muzici gledala jedini temelj svoga stvaranja.

Rođen je 1878. u Jelsi na otoku Hvaru. Već rano je želio da se posveti muzici, ali je najprije završio Učiteljsku školu u Zadru. Sam je studirao razne muzičke predmete, pa je položio 1905. ispit »za neobavezno podučavanje klavira«. Iste godine dobiva u Zagrebu i diplomu učitelja glazbe. Dobronić je, međutim, želio postići šire muzičko znanje i potpuno se posvetiti muzici, te 1910. odlazi na konzervatorij u Prag. Profesori Stecker i Spilka bili su vrlo zadovoljni njegovim radom. Stecker je poslao molbu u Zadar, da se Dobroniću omogući daljnji studij zbog izvanrednog talenta. Tako se Dobronić upisuje u majstorsku školu Vitezslava Novaka. Nakon dvije godine vraća se u domovinu s diplomom kompozicije. Odmah preuzima mjesto na gimnaziji u Splitu, a kasnije djeluje na učiteljskoj školi u Zadru. Poslije rata bio je premješten u Zagreb na učiteljsku školu, a 1922. postaje profesor Muzičke akademije, gdje djeluje sve do umirovljenja 1940. godine.

Dobronićevo djelovanje, osim pedagoškog, obuhvaća još tri područja: folklor, publicistiku i komponiranje.

Već u najranijem djetinjstvu došao je Dobronić u neposredan dodir s narodnom pjesmom i narodnim običajima. U svom rodnom kraju upoznao je bogatu narodnu muzičku tradiciju i osjetio

snagu i ljepotu specifičnog muzičkog govora. Na tom je izvoru proživio prve zanose muzičkih maštanja, koja su na njegovom umjetničkom putu ostavila vidljive tragove. Arhaičnost narodnih obreda povezanih gotovo nekim mističnim ritualom uzbudila je Dobronića, te on kao učitelj živo sudjeluje s narodom u pjesmi. Vodeći razne zborove uvijek je nastojao, da omladinu, zanesenu talijanskim canzonama, oduševi za našu narodnu pjesmu.

Dobronić je rano shvatio da će se najbolje odužiti svom narodu, ako pridonese širenju i populariziranju glazbe, oživljujući svijest o iskonskoj snazi našeg folkloru. Na toj misli bazirao je svoju ideologiju: naše umjetničko stvaralaštvo treba da traži svoje izvore na individualnosti izraza svog naroda. Tu je težnju provodio u svojim kompozicijama i zalagao se za nju perom u svakoj prilici s dosljednom borbenošću i beskompromisnim fanatizmom. O tome govore njegovi mnogobrojni članci i eseji, koje nalazimo u gotovo svim zagrebačkim novinama i časopisima, pa i u mnogim beogradskim, splitskim, sarajevskim i drugim.

Svestran je taj njegov publicistički i muzikološki rad: pisao je članke o historijskom razvoju muzike s osobitim osvrtom na naše prilike, mnogobrojne kritike i polemike, kao i razne teoretske radove, rasprave i napise, a nije mimoišao ni razna pitanja s područja muzičke estetike i nastave, pa niti ona o crkvenoj muzici. Svi ti članci i studije svjedoče, da je Dobronić imao jasno određenu ideologiju, koju je oblikovao još u početku svog stvaranja, provodio i borio se za nju sve do svoje smrti. Moramo istaknuti da ona ne zadire samo u muzičko stvaranje, nego i u nacionalne osjećaje, a odražuje se i u njegovim političkim i socijalnim pogledima.

Nakon rata, kad se u Zagrebu opet probudio intenzivan muzički život i pojavili se mnogi muzičari, koje su i kritika i javnost pozdravili kao reprezentante muzičkog jugoslavenstva, Dobronić je pisao o značenju jugoslavenske muzičke kulture. On je tada isticao, da će naša muzička kultura sa svojim specifičnim odlikama ubrzo zauzeti skromno, ali ipak važno mjesto u općoj muzičkoj literaturi.

Na formiranje Dobronićeve kompozitorske fizionomije djelovala su kako sam kaže — dva faktora: naše narodno glazbeno stvaralaštvo i studij kod Vitezslava Novaka u Pragu, gradu bujnog muzičkog života.